

Διά φωτός «ποιήματα»

Τιμητική έκθεση
- αφιέρωμα
στην Μαιρή
Χατζηνικολή

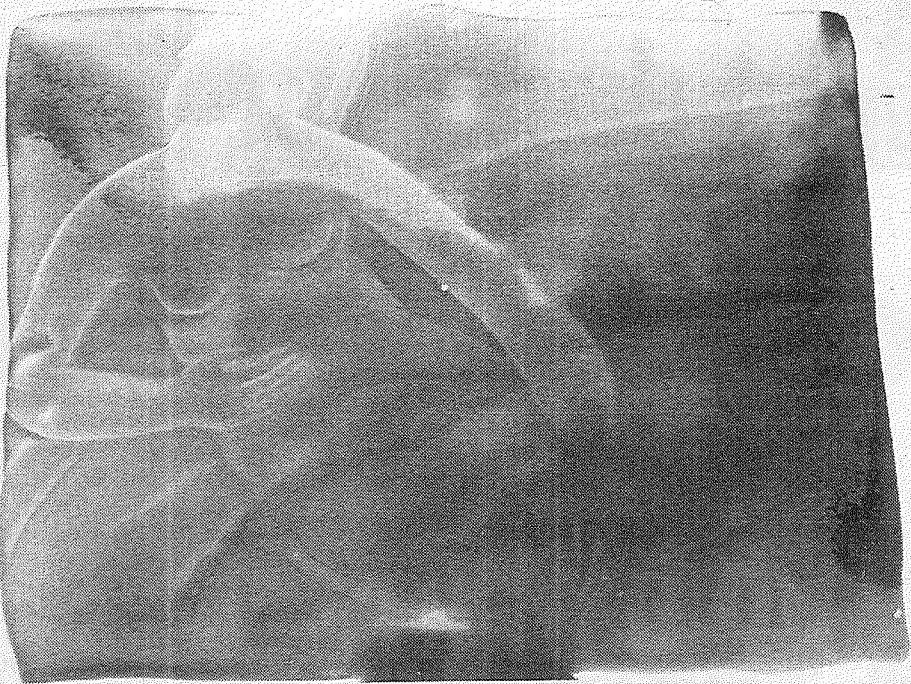
Φως - ενέργεια, φως - ύλη - αίσθηση, φως - σχήμα, φως - έννοια, φως - πραγματικότητα. Η ζωγραφική, η γλυπτική και η κατασκευαστική αντίληψη, συνυφαίνονται σε ενιαίο μόρφωμα με ιδιότυπη παρουσία στα «Διάφωτα» της Μαιρής Χατζηνικολή, που παρουσιάζονται αυτές τις μέρες στην αίθουσα «Α. Γαρδέλης» των εκθετηρίων Κεραμικής (Κηφισίας 207, Μαρούσι). Πρόκειται για ένα τιμητικό αφιέρωμα στην σημαντική μας δημιουργό, το οποίο πραγματοποιείται στο πλαίσιο της 40ής Πανελληνίας Εκθέσης Κεραμικής. Για πρώτη φορά παρουσιάζεται η πρόσφατη δουλιά της Μ. Χατζηνικολή, αφού η καλλιτέχνης, συνειδητά, επέλεξε, στη μακρόχρονη εικαστική της πορεία, να μην αναπτύξει σχέση με τα εμπορικά κυκλώματα και να βρίσκεται μακριά από τα φλας της ατομικής προβολής. Η κουβέντα μας ξεκίνησε από την έκθεση στο Μαρούσι.

— Στο τιμητικό αφιέρωμα που διοργανώνει η Πανελλήνια Ένωση Κεραμιστών και Αγγειοπλαστών, παρουσιάζετε τους καρπούς των τελευταίων δέκα χρόνων. Τι χαρακτηρίζει αυτή σας τη δουλιά;

— Δεν μπορώ να πω ότι η δημιουργία μου οριοθετείται τόσο απόλυτα. Αναφέρομαι στην τελευταία δεκαετία, γιατί σ' αυτό το διάστημα ασχολήθηκα περισσότερο με τη συγκεκριμένη δουλιά. Η διαφάνεια όμως του υλικού με απασχολούσε αρκετά χρόνια πριν. Με ενδιέφερε πολύ το υλικό, για το αποτέλεσμα που μπορεί να σου προσφέρει. Όχι το υλικό για το υλικό, αλλά για το τι μπορεί να εκφράσεις μέσα σ' αυτό. Κάποια στιγμή, εντελώς τυχαία, μέσα σε κάποιο δείγμα, είδα μία ύλη που είχε μέσα της μια αλλόκοτη διαφάνεια. Ήταν μια ύλη ζωντανή. Εβγαλα λοιπόν σκοπό μου, αυτό το υλικό «να το στήσω ορθό». Από τότε άρχισα να ασχολούμαι μ' αυτή τη δουλιά. Εβγαλα διάφορα υλικά και δούλεψα με διάφορους τρόπους. Έτσι, πριν μια δεκαετία περίπου, κατάφερα να «στήσω ορθό» ένα υλικό, που είχε τη διαφάνεια και τη δυνατότητα να βλέπω μέσα του όχι μια ψυχρή άσπρη πορσελάνη, αλλά ένα είδος σάρκας. Αυτό ήταν το ξεκίνημα.

Εκφραστικό μέσο η κεραμική

— Ξεκινήσατε τις σπουδές σας με ζωγρα-

φική. Πότε η κεραμική μονοπώλησε την καλλιτεχνική σας δημιουργία;

— Σπούδασα ζωγραφική στο εργαστήριο του Πάνου Σαραφιανού στην ΑΣΚΤ Αθήνας. Με υποτροφία του ΙΚΥ, συνέχισα τις σπουδές μου στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Ρώμης, με αντικείμενο την τοιχογραφία, διακοσμητική εσωτερικού χώρου, ζωγραφική και χαρακτική. Παράλληλα, στην Ιταλία, γνώρισα και σπούδασα την κεραμική, που σχεδόν μονοπώλησε την καλλιτεχνική δραστηριότητά μου μέχρι σήμερα.

Σπούδασα την κεραμική όχι ως εφαρμοσμένη τέχνη, όπως η εδώ κοιλτούρα την εννοούσε, αλλά ως ένα ουσιαστικό δημιουργικό - εκφραστικό μέσο με τεράστιες τεχνικές δυνατότητες. Ακριβώς αυτές οι δυνατότητες κάλυψαν μια έμφυτη ανάγκη μου για αναζήτηση και δημιουργία υφής και ύλης, που τη θεωρούσα προϋπόθεση για την παγίωση μιας μορφής και τη μορφοποίηση μιας έννοιας. Από τότε που το συνειδητοποιήσα, ζω κάνοντας κεραμική.

— Στην έκθεση, στο Μαρούσι, πόσα κομμάτια εκτίθενται;

— Παρουσιάζονται 30 περίπου «διάφωτα» έργα. Παράλληλα εκθέτω και φωτογραφίες. Η φωτογραφία με απασχολεί την τελευταία πενταετία. Ο,τι έρευνα και προσπάθεια απόδοσης εννοιών, αισθημάτων αγάπης, έχω στον ένα τομέα, έχω και στον άλλο. Απλά είναι διαφορετικές ύλες. Όμως και στη μία και στην άλλη περίπτωση, θα διαπιστώσει κανείς πολλά πράγματα κοινά. Στα κεραμικά μου ψάχνω την ένωση των πραγμάτων της ζωής. Το ίδιο ακριβώς κάνω και στη φωτογραφία με διαφορετικά μέσα και χωρίς να έχω στόχο μίαν αντικειμενική αναπαράσταση. Μάλιστα, πολλοί επισκέπτες της έκθεσης, βλέποντας τις φωτογρα-

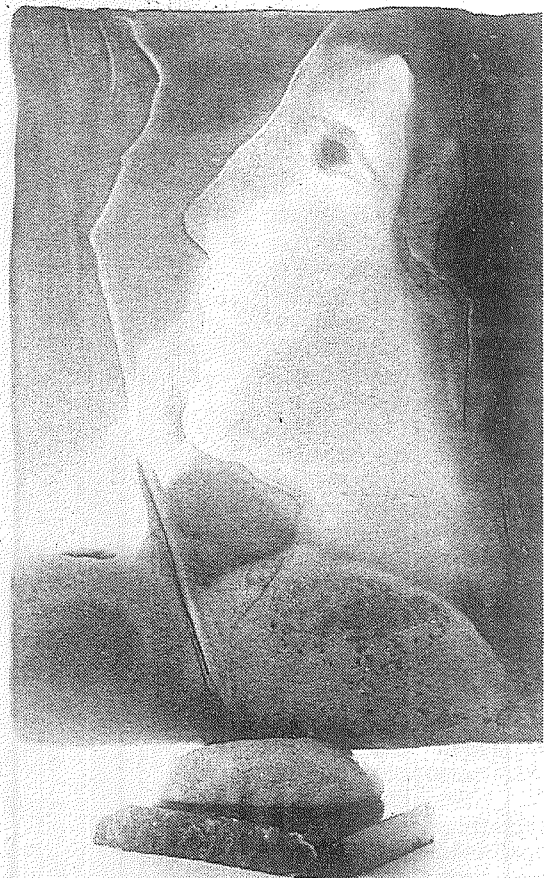
φίες, θεωρούν ότι έχω φωτογραφίσει τα κεραμικά που έχω φτιάξει. Το ερέθισμα όμως που είχα ήταν τελείως διαφορετικό.

Αναζήτηση του φωτός

— Υπάρχουν κάποιες θεματικές ενότητες στη δημιουργία σας;

— Στη δουλιά μου δεν έχω ούτε παραδοσιακά, ούτε σύγχρονα μορφικά πρότυπα. Κινούμαι σε χώρους περισσότερο ή λιγότερο αφαιρετικούς, ανάλογα με τις φάσεις που περνάω τα μόγιμα ενδιαφερόντά μου. Η επιδίωξη που περισσότερο χαρακτηρίζει τη δουλιά μου, των τελευταίων χρόνων, είναι η αναζήτηση του φωτός. Φως που διασχίζει το σκοτάδι, που διαπερνά και καταταυγάει τις συμπαιγίες μάζες που παρεμβάλλονται.

Πάντα με ενδιέφερε ο άνθρωπος. Υπήρξαν εποχές που η δουλιά μου ήταν ε-

μεγάλο ρόλο, γιατί αυτό που κάνω αυτή τη στιγμή, μπορείς να το πεις ζωγραφική. Βέβαια, δεν είναι μόνο ζωγραφική, γιατί άλλο τόσο με ενδιέφερε και η γλυπτική. Και το ανάγλυφο που κάνω πάνω σ' αυτά, στην ουσία, είναι ένα γλυπτικό αποτέλεσμα. Είναι αυτό που επιδιώκω γενικότερα: μια ένωση των πραγμάτων.

Κοινό και τέχνη

— Ο κόσμος τα τελευταία χρόνια έχει έρθει πιο κοντά στις εικαστικές τέχνες. Ισχύει και για την κεραμική αυτή η διαπίστωση;

— Ο κόσμος έχει αρχίσει και πλησιάζει όλες τις τέχνες. Και ας πούμε μίαν αλήθεια: Κανένας καλλιτέχνης, με όποιο είδος τέχνης και αν ασχολείται, δεν είναι ανεξάρτητος από το ενδιαφέρον του κοινού. Μπορεί να λέμε ότι «κάνουμε το δικό μας», αλλά στην πραγματικότητα «το δικό μας» είναι σε συνάρτηση με το ενδιαφέρον του κόσμου, με την ανταπόκριση που έχει ο κόσμος. Αν δεν υπήρχε ανταπόκριση, αμφίβωλον αν θα φτάναμε στα αποτελέσματα που έχουμε φτάσει. Και αυτό το πιστεύω για όλη την ιστορία της τέχνης, για όλους τους λαούς, για όλες τις εποχές.

— Είναι εύκολο για έναν κεραμίστα να εκθέσει τη δουλιά του σήμερα;

— Απ' όσο έχω δει, ναι. Δεν είμαι ο ειδικός για να απαντήσω, γιατί εμένα δε με ενδιέφερε ποτέ το θέμα αυτό. Δεν μπαίνω στη λογική των εκθέσεων και των εμπορικών κυκλωμάτων. Διαφωνώ τελείως με τον τρόπο που αυτή τη στιγμή πλασάρεται το καθετί, γιατί πλασάρεται για ένα ορισμένο κοινό. Μιλώ πάντα για τις γκαλερί. Δε μιλάω για Πινακοθήκες, Μουσεία κλπ. Μ' αυτή τη λογική είμαι ο ξένος σ' αυτήν την ιστορία. Δεν έχω εκθέσει παρά μόνο σε ο-

μαδικές με συναδέλφους και αυτό κυρίως σε Πνευματικά Κέντρα και τώρα στο Μαρούσι. Μια φορά μόνο, στα 30 μου χρόνια, είχα εκθέσει στην γκαλερί του Προκόπιου στις «Νέες Μορφές». Ήταν άλλη η εποχή τότε. Όμως δεν παύω να δέχομαι προσκλήσεις συναδέλφων σε γκαλερί, που σημαίνει ότι στις μέρες μας ένας καλός κεραμίστας είναι δυνατόν και το ίδιο εύκολο να εκθέσει σε μια καλή γκαλερί, όσο και ο οποιοσδήποτε καλλιτέχνης άλλης τέχνης.

— Ποιες οι ιδιαίτερες δυσκολίες που έχει ένας κεραμίστας σε σχέση με κάποιον άλλο δημιουργό, ζωγράφο ή γλύπτη, για παράδειγμα; Για να βγάλεις ένα κεραμικό χρειάζονται κάποια ιδιαίτερα τεχνικά μέσα;

— Βλέπω καθημερινά στο σωματείο νέα παιδιά, που έρχονται για να εγγραφούν. Αυτό σημαίνει ότι απεκτησαν ένα εργαστήριο, έναν τροχό, έναν φούρνο. Αυτά είναι τα απαραίτητα. Ένας ζωγράφος, στο ξεκίνημά του, μπορεί να δουλέψει με λιγότερα. Αν θέλεις όμως να κάνεις κεραμική και αντικείμενα, σαφώς χρειάζονται τροχό. Αρκετοί κεραμίστες δουλεύουν με τροχό ακόμα και τα κομμάτια που είναι μοναδικά, ακόμα και τα κομμάτια που αποτελούν την «καθαρή» έκφρασή τους.

— Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν σημαντικά ανοίγματα των Ελλήνων κεραμιστών στο εξωτερικό. Οι ελληνικές συμμετοχές σε διεθνείς εκθέσεις παρουσιάζουν ξεχωριστό ενδιαφέρον;

— Σίγουρα είναι έτσι. Κατ' αρχάς, έχουμε ένα Σύλλογο πολύ δραστήριο. Επίσης, τα νέα παιδιά έχουν διατηρήσει την επαφή τους με το εξωτερικό, καθώς οι περισσότεροι έχουν σπουδάσει έξω. Στις εκθέσεις του εξωτερικού, οι Έλληνες κεραμίστες έχουν πολύ καλή παρουσία.

Η. ΜΟΡΤΟΓΛΟΥ